

EUROMAN

Årets juleby er ...
Ballerup

På reportage med
30 julemænd

Så blev det alligevel jul

Laus Høybye

Synger højt, køber pynt
og undgår veganske katastrofer

Den store nytårsmenu

**Grillede østers,
muslinger og caviar**

Utroligt nemt, utroligt lækkert

Gaveregn

47

Geniale ting
til din ønskeliste

Akavede gaver,
villavejens største
julestjerne og
kunsten at
spille en **lettere**
bedugget
julemand a la

**Mikael
Bertelsen**

Dans på glasskår og brækkede ben

Matti Breschel

Om vanvidsjulefrokosterne
med de gamle ryttere

Foto ADAM KATZ SINDING

Tekst EMIL HELWEG FOGET

Hele sit voksenliv har den 41-årige pensionerede cykelrytter, forfatter, kommentator og klokker (mere om det senere) Matti Breschel hadet julen. Højtiden rimede på alt andet end livet på landevejen. Men siden cyklen blev parkeret i garagen, har noget været under udvikling. Breschel er ved at blive en rendyrket juleelsker.

”Cykelryttere og julefrokoster er en skidt kombi. Det er et freakshow.”

Hvad er dit forhold til julen?
"Siden jeg blev cykelrytter, har jeg haft et anstrengt forhold til julen. Det dårlige vejr. Alle de forventninger, folk havde til mig, man skal være social, give noget af sig selv, spise en masse mad og drikke rigeligt alkohol. Det er en del af kulturen. Men jeg kunne ikke overskue den pris, jeg skulle betale som rytter. I mange år boede jeg i Lucca, så jeg skulle hjem, bo i en kuffert, cykle fem timer om dagen i dårligt vejr, og de to til tre kilo, jeg endte med at tage på, skulle tabes igen. Det var sindsygt odelæggende. Jeg brød mig ikke om julen."

Frygtede du den?

"Nej, men den stressede og pressede mig. Alt det gaveræs. Jeg hader det, mand. Du vader rundt i byen blandt en milliard mennesker og skal spise klejner, der smager ad helvede til, pebernødder, jeg ikke bryder mig om. Gløgg. Altså for helvede. Du pissefryser, og vinden står direkte ind på dig. Så vil jeg hellere sidde på Gran Canaria og spise stegt kylling."

Er du lidt en julehader? Eller juleskeptiker?

"Jeg er meget skeptisk."

Julen passer heller ikke til det asketiske munke-liv, som professionelle cykelryttere lever. Havde du nogensinde en skodsæson, hvor du over julen sagde til dig selv: 'Nu fyrer jeg den af og drikker og spiser, hvad jeg vil, og så må næste sæson være næste sæson?'

"Nej, jeg har været standhaftig med min træning gennem alle årene. Måske har jeg skippet én tur, men generelt levede jeg som cykelrytter 365 dage om året. Nogle gange har den dog stukket af til en julefrokost, og det har været uforsvarligt at cykle klokken ni om morgenen. Så har jeg skubbet træningen."

Du slår mig også som en fantastisk julefrokost-gæst. Den joviale gadedreng, der kan fortælle roverhistorier. Hvor meget har den stukket af i de yngre dage?

"Som professionelle havde vi fri i oktober, og vi skulle indhente alle de byture, timer med vennerne og tid med familien, vi havde forsømt. Der holdt vi ryttere også julefrokoster sammen. Og når cykelryttere holder julefrokost... jeg ved ikke, hvad fanden der sker. Vi drikker ikke hele året, så vi er helt overgearede, og vi er alt for tynde, så vi har intet at stå imod med og bliver plakatstive. Der plejede ikke at gå mere end en time, før vi alle var nøgne. Og så piskede Lars Bak os i røven med sit bælte. Man kom altid hjem helt rød på røven og måtte forklare sin kone, at det altså bare var Lars Bak."

Sådan nogle nætter har det jo med at blive slørede, men er der nogle specifikke julefrokoster, der stikker frem i hukommelsen?

"Jeg husker særligt en i Italien, hvor mange af os boede dengang. Det var hjemme hos Brian Vandborg, der kørte på Liquigas. Anders Lund, senere dansk landstræner, bælledede en flaske grappa, smadrede den i køkkengulvet, smed skoene og råbte: 'Nu skal der fandme danses.' Og så dansede han på glasskårene. Der var blod over det hele. En anden kom over, tog Lund i nakken og bad ham gå i seng, men Lund ville ikke i seng, så de kom op at slås. Vi havde vores koner og kærestes med, der alle græd. Cykelryttere og julefrokoster er en skidt kombi. Det er et freakshow."

Det må have været en frygtelig træning dagene efter sådan en glasdans.

"Ja. En anden julefrokost var vi hjemme ved Mads Christensen, der et par år var min holdkammerat på Saxo Bank. Han var flyttet ind i et rækkehus i Lucca. Det var som taget ud af Bo Bedre. Alt var perfekt. Hvid sofa. Beige tæpper."

Ved VM i landevejscykling i 2010 i Melbourne i Australien fik Matti Breschel sølv, efter at han blev slået i spurten af norske Thor Hushovd. To år forinden kørte han sig til en bronzemedalje ved VM i Varese i Norditalien.

Åh nej.

"Frokosten var klassisk dansk. Sild. Rugbrød. Og selvfølgelig snaps. Alle havde taget gaver med, og en havde taget et kæmpe Nutella-krus på flere liter med, jeg har aldrig set så stort et glas Nutella. Da jeg blev rigtig fuld, tænkte jeg, nu åbner jeg det krus, og så smører jeg det ud i hovedet. Det ser Chris Juul, han vil også være med. Vi smører hinanden ind i Nutella, og det ender i en madkamp, hvor vi vælter rundt i den hvide sofa. Og så kommer Anders Lund, han vil også være med. Mads og hans kæreste går fuldstændig amok. De begynder at råbe og skrig af os. Anders vil forsvare sig selv og kommer op at skændes med Mads, Chris Juul kommer op at skændes med sin kone, og jeg laver lynhurtigt en Houdini, ud på toilettet, vaske mig, og så lade som ingenting. Jeg siger til min kone, at nu skal vi fandme hjem. Vi sætter os ud i vores spritnye bil, men hun er så stresset over det hele, at hun kører op ad et jerngitter, der ridser siden. Anders' kone kastede ham vist ind i en hæk. Et par dage efter kom Mads med en regning, og vi havde virkelig dårlig samvittighed."

Jeg tør næsten ikke spørge, om du har flere historier ...

"Efter en anden julefrokost fik Anders Lund og jeg overtalte en taxachauffør til at køre os fra København til Amsterdam. Det virkede som en god idé. Han ville gøre det for 10.000-15.000 kroner, og det er jo ikke så galt. Men vi kom til fornuft omkring Køge."

Anders Lund er en gennemgående figur i de her fortællinger.

"Det blev ikke en god fest uden ham. Men det, der sker, når Anders Lund danser på glasskår, er, at konkurrencegenet kommer op i os andre. Til en fest i år slog Brian Holm hul i hovedet, og jeg var simpelthen så misundelig på det hul i hovedet, det var så sejt. Pis også, det ville jeg også have fundet på."

Jeg er ikke længere så sikker på, at du er den fantastiske julefrokostgæst, jeg forestillede mig. Det skal i hvert fald ikke være i ens eget hjem.

"Jeg kan godt bevare roen, hvis jeg er alene, men er der mere end bare én cykelrytter, kan vi ikke styre det. Men jeg er også blevet roligere med årene, jeg har ikke det samme behov for at løbe hornene af mig, som da jeg levede som en munk. Dengang kørte du bare en kniv gennem dækket, BOOM! Sådan har alle cykelryttere det. Selv den nye generation. Niklas Larsen, der har vundet Danmark Rundt og OL-medaljer på bane, brækkede benet til en julefrokost. Jeg kender ham ikke, men der blev jeg fandme stolt."

Hvad er dit råd til at være en god julefrokostgæst?

"Få lidt indenbords, inden du hamrer snaps. Og så har jeg set flere have succes med at drikke piskefløde inden. Det var Frank Høj-tricket. Han kørte piskefløde, inden han skulle i byen."

Matti Breschel

(f. 1984) Startede som amatørrytter på Team PH og kørte siden hen for Team CSC, Rabobank og Astana. Undervejs i sin karriere har han blandt andet vundet etapesejre i Post Danmark Rundt, Vueltaen og Schweiz Rundt, ligesom han har vundet DM og brostensklassikeren Dwaars door Vlaanderen. Er i dag sportsdirektør for EF Education First, holdet, hvorpå han også sluttede sin aktive karriere. Var i 2022 medvært på julekalenderen 'Jul i feltet'. Har udgivet bogen 'Væddeløber' og kommenterer cykelløb på Eurosport. Bor på Amager med sin kone og tre børn.

"Anders Lund, senere dansk landstræner, bællede en flaske grappa, smadrede den i køkkengulvet, smed skoene og råbte:

"Nu skal der fandme danses."

Da du var professionel, blev du nogensinde hjemme i Lucca, fordi du ikke kunne overskue at komme hjem til Danmark i julen?

"Ja, og jeg nød det, for der var ingen mennesker, vi skulle se, og ikke et pres i forhold til mad eller alkohol. Men jeg havde også en vinter helt alene i Lucca, hvor jeg holdt juleaften selv og bare spiste en grillkylling fra det lokale supermarked, Es-selunga, og så kørte jeg seks timer dagen efter. Det var en deprimerende jul. Nytårsaften gav jeg den gas og så 'The Simpsons' på VHS og spiste en pizza og drak seks colaer. Jeg var nok i seng kvart over 12."

Hvordan var den første jul, lige efter du var stoppet? Var den speciel, fordi du kunne forsøge dig selv, eller står den ikke tilbage som mindeværdig?

"Den var ikke særlig god. Jeg var i ubalance og kæmpede med at få min karriere på afstand. Beslutningen om at stoppe sad tungt i mig og uvisheden om, hvad jeg skulle lave, og hvem jeg var, ramte mig. Jeg havde psoriasisigigt, som var en af grundene til, at jeg stoppede, så samtidig skulle jeg leve med, at jeg var kronisk syg. Det var en lortejul. Kun på grund af mig selv. Heldigvis var mine børn der til at hyle mig ud af den stemning. Det er det fede ved børn, de er ligeglade, de hygger sig bare."

I har tre børn, kan du mærke, at de har været med til at ændre dit forhold til julen?

"Det har de. Nu skal jeg heller ikke sidde på den skide cykel, så jeg kan godt glæde mig over at se, hvor meget de nyder det. Men alligevel, sådan en juleaften, hvor man sidder og overspiser. Ungerne får tusind gaver, de kan slet ikke være i det og sætter nærmest ikke pris på det, de går bare fra en gave til den næste. Det er for meget. Slap dog af. For helvede, ha ha. Men vi har nok alle været sådan."

Kan du lave julemad?

"Det tror jeg. Men jeg har aldrig prøvet. Min svigerfar står for julemaden og den ene gang, jeg prøvede at hjælpe til, fik jeg skældud. Det var noget værre lort. Men på et tidspunkt er det mit ansvar. Den går jo i arv, sådan en tjans."

Måske er det i år, du skal banke på hjemme hos ham og sige: 'Ved du hvad, svigerfar, jeg har den i år.'

"Ja, det kan godt være. Jeg kan også mærke, at den her samtale er en form for terapi for mit forhold til julen."

Mit håb er, at du forlader interviewet som juleelsker.

"Det må være målet, ik."

Klæder du dig ud som julemand for dine børn?

"Det har jeg gjort, men de kunne hurtigt fornemme, at det var mig. De købte den ikke."

Til dit forsvar er det en svær rolle for dig. Der er trods alt langt fra julemandens korporlige statur til en cykelrytter.

"Ja, så står man der, helt narko-tynd rytter. Det er der ikke meget julemand over. Mine børn hader faktisk julemanden, de har været bange for ham, siden de mødte 'Babbo Natale' i et supermarked i Lucca. Han havde de her funky, turkisfarvede, smalle briller på. Og så stank han lidt af alkohol. Mine børn græd, og det har nok sat sig som et traume."

Har I nogle juletraditioner?

"Jeg prøver at få mine unger til at se 'Alene hjemme'. De køber den ikke helt, de synes ikke, Macaulay Culkin er supersej. 'Fars fede juleferie' er heller ikke noget for dem, desværre."

Hvad med at gå i kirke? Efter de julefrokoster, du har fortalt om, er det måske fint med lidt syndsforladelse eller udryddelse?

"Det er vi begyndt på, og det kunne godt blive en tradition. Der er en ro, det er meget smukt. Man får muligheden for at trække vejret i alt det jule-tamtam. Jeg tror, at vi alle oplever julen som

stressende, og man er konstant i underskud af energi. Ellers er man psykopat. Så at komme ind, sætte sig, pakke telefonen væk, mærke roen og lytte til koret og orglet. Det er sindssygt rørende.”

Det er en god modvægt til alt det andet.

”Ja. Juleaften sidste år var jeg klokke i Vor Frue Kirke. Vi var 10, der hjalp til, for det var et stort og hårdt arbejde. De største klokker var vi fire om. Og der er mange i spil på samme tid. Det var fantastisk, og jeg kunne bilde mine børn ind, at jeg skød julen i gang. Det er også en fed titel ... at være klokke. Den må jeg bruge nu. Den er fed at trække op, når man står i baren de sene aftentimer og skal blære sig. Jeg har også kun skrevet en bog, så jeg kan kalde mig forfatter, ha ha.”

Så i din nekrolog skal der stå forfatter og klokke Matti Breschel er gået bort ...

”Det vil være pænt. Jeg håber, at Vor Frue Kirke spørger, om jeg vil hjælpe til igen, for det er en af de ting, der gør, at jeg er kommet tættere på at elske julen. Jeg synes, jeg gør en indsats for, at julen kan vokse på mig år efter år.”

Hvad er den bedste julegave, du har fået?

”Min første racercykel. Den glemmer jeg aldrig. Det var en Bianchi, celestefarvet, som Bjarne Riis også kørte på. Og Fausto Coppi. Ellers elsker jeg mest at give gaver. For mig er det en gave i sig selv. Det kan jeg godt lide. Jeg kan godt lide at se mennesker blive glade.”

Matti, med din begejstring over at klokke og din glæde ved at give gaver, så tror jeg altså, at du er et julemenneske. Du har løjet for dig selv i alle de her år.

”Jeg tror sgu, du har ret. Det er ved at gå op for mig nu. Hvis jeg bare siger til mig selv tusind gange, at jeg elsker julen, så vil jeg til sidst tro på det. Jeg skal give slip og ikke gå rundt og være så sur.”

Du skal ud og købe dig et par gode støvler, en flot frakke og så med børnene på kælkebakke.

”Ej, det sidste gider jeg fandme ikke. Da jeg var på Saxo Bank, stod der i min kontrakt, at jeg ikke måtte stå på ski, så det har jeg faktisk aldrig prøvet. Jeg måtte ikke dyrke andre sportsgrene, der kunne skade min krop. Heller ikke fodbold.”

Tror du, det er for sent at lære?

”Ja. Det er lidt sølle, en mand i 40'erne på skiskole, mens ungerne fiser rundt på de sorte pister.”

Julen markerer også udgangen på året. Derfor kunne jeg godt tænke mig at høre, hvad du ser frem til i det kommende år?

”Efter vores snak ser jeg frem til en julefrokost med vennerne. Og så at finde skærmraceren frem og komme på en meget kold cykeltur, hvor vi prøver at overgå hinanden i, hvem der er sejest. Brian, Mørkøv og jeg. Og så vil jeg bruge det næste år på at forsøge at skabe nogle juletraditioner og se frem til de forskellige juleting, som at fælde et juletræ, så jeg kan glæde mig. Ofte vælter julen bare ind over én, og man får et chok, når man ser de første lyskæder og juletilbud, og så begynder man at stress. Men vi skal igennem det, så lad os få det bedste ud af det. Du har omvendt mig, jeg går herfra som et frelst menneske.” ■

I sin bog 'Væddeløber', der udkom i 2023 fortæller Matti Breschel om sine 15 år som professionel cykelrytter. Han beretter også åbenhjertigt om sit forhold til sin far, der hjalp ham med at realisere barnedrømmen om at blive cykelsportsstjerne, men også om heftige temperamenter og håndgemæng de to imellem.

KRISTOFFER DAHY ERNST

Fortalt til

Foto ADAM KATZ SINDING

”Min datter
stiller ikke engang
spørgsmål ved,
om jul er fedt.
Det er det bare.”

Skuespiller Laus Høybye, oprindeligt kendt som 'Krumme', kommer fra et hjem, hvor man ikke gjorde det store ud af højtidene. I dag, hvor han selv er blevet far, har noget dog ændret sig, og nu bliver der virkelig sunget igennem, når familien samles til jul.

TRADITIONER ER SMÅBORGERLIGE, og det er ikke noget, vi gør noget ud af. Det var holdningen i mit barndomshjem, hvor jeg voksede op i en klassisk, kulturradikal familie med 68'er-agtige forældre. Vi fejrede jul, men det var lettere modvilligt og altid med en form for ironisk distance til fænomenet.

Derfor mente jeg i mange år, at traditioner var røvsyge; jeg ville hellere ud at rejse. Det er lidt arrogant, at jeg ikke bare kunne hygge mig og tage det for, hvad det er. Men jeg har aldrig gået op i, at traditioner skulle holdes i hævd. På den måde har jeg altid haft et meget usentimentalt forhold til julen.

Men noget har ændret sig. For traditioner kan jo noget. De er med til at skabe rammerne for, at vi kan samles som familie, uden at vi skal opfinde det hele og starte forfra hver gang. Med traditioner følger en køreplan, så man ikke skal tage så meget stilling.

FORDI JEG KOMMER fra et hjem, hvor det etablerede konstant blev udfordret, har der også altid været en trang til at gøre noget anderledes. Engang fandt min far, bror og jeg på at klippeklistre en falsk artikel ind i Furesø Tidende, vores lokalavis, om at en gorilla var stukket af fra en dyretransport i dagene op til jul.

Idéen var så, at artiklen skulle ligne, at den var klippet ud af avisen og lagt frem juleaften, når resten af familien var samlet, så de kunne læse den tilfældigt. Vi havde også været inde i byen og leje et gorillakostume og lagt en plan for, hvem der skulle tage kostumet på hvornår, og lige tage en hurtig tur forbi vinduet. Både min moster og min søster hoppede på den, og da jeg tog kostumet på og stod foran stuevinduet og brølede, blev min nevø så bange, at han smadrede vinduet med sin knytnæve.

Laus Høybye

(f. 1978) Opvokset i Farum. Skuespiller, sanger og musiker. Blev som barn kendt for rollen som Krumme i filmen 'Krummerne'. Uddannet i 2005 fra Skuespillerskolen ved Odense Teater. Medstifter af satiregruppen Platt-Form sammen med Mille Lehfeldt og Jakob Faueryby, der også har højsæson som underholdning til julefrokoster. Danner privat par med Daniel Kern. Far til en datter på 11 år.

EN ANDEN GANG havde min far skaffet et julemandskostume med en ekstra lang kappe, så jeg sad på skuldrene af ham, da julemanden skulle komme. Under kappen bar jeg på en højttaler, hvor vi havde indspillet en ekstremt dyb ”ho-ho-ho”-lyd. Vi kunne simpelthen ikke hvile i, at vi bare skulle mødes og gøre, som man plejer.

Julemaden har vi dog altid kørt ret klassisk uden nogen form for oprør. Jeg laver selv meget mad og er blevet god til brunede kartofler. Tålmodighed, tålmodighed, tålmodighed.

For ikke så mange år siden ville min kæreste og jeg bryde lidt med den klassiske julemenu, så vi tog til Samsø i et sommerhus og ville følge en Meyers-opskrift på vegansk farsbrød. Og blot til fremtidig advarsel: Det var virkelig, virkelig trist. Mærkelig tørt med kikærter og hakket kål. Der spurgte vi hinanden, hvorfor vi ikke bare havde tonet rent flag med flæskesteg.

NÅR MIN FAMILIE er samlet til jul, bliver der virkelig sunget igennem, kan jeg godt sige dig. Alle kan synge: Min mor, min far, min søster, min bror, min moster og så videre. Der bliver skejet ud med både anden- og tredjestemmer. Her kommer vi virkelig til vores ret, og der er nok også et element af konkurrence om, hvem der kan synge højest. Alle har deres favorit, så vi skal gennem mange salmer. Grundtvigs ’Forunderligt at sige’, som Carl Nielsen har skrevet musik til, er min favorit. Carl Nielsen var genial.

At være kirkesanger er en rigtig god måde at tjene penge på, når man nu engang kan synge. Så jeg har brugt rigtig meget tid i Vanløse Kirke, særligt omkring julen. Jeg er ikke troende, jeg er ikke medlem af Folkekirken, og jeg er ikke døbt, men jeg kan rigtig godt lide at være i kirkerummet. Og kirken for mig er meget forbundet med julen, fordi det altid er der, der er mange koncerter og gudstjenester. Så i forhold til arbejde er julen en vigtig tid for mange af os gøglere.

Nu har jeg selv fået en datter. Hun er 11 år, og hun har åbnet mine øjne for, hvad julen kan. Børn elsker jo traditioner, og hun stiller ikke engang spørgsmål ved, om jul er fedt. Det er det bare. Så nu har vi også et lille juletræ, vi køber pynt, og jeg har simpelthen også fået en vaskekægte kasse til al julepynten, som vi kan tage frem, når der skal pyntes op.

Men adventskalender og pakkekalender? Det får hun altså ikke. ■

